

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

6 2 Å R G A N G

15. JUNI 1950

A V I N N H O L D E T :
KATOLSK INNSLAG I OSLO BYJUBILEUM - ST. HALL-
VARDKIRKEN I GAMLEBYEN - I SKYGGEN AV NIHI-
LISMEN - DIKT - O SALUTARIS HOSTIA - «LEVANDE
VATTEN» - RIKHOLDIG UTENLANDSREPORTASJE.
NESTE NUMMER KOMMER 29. JUNI 1950

NR.

21

22

VÅRE KIRKER på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegr. og Biskopen 42 52 87).

Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.

St. Hallvarvs kirke, Urtegt. 29.

Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høgmesse.

Vår Frue Villas kapell,

Montebello, Smestad.
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høgmesse.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.

Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.

Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.

Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.

Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.

Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høgmesse.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.

Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 18. JUNI: 3. sønd. etter pinse. Ep. I. Pet. 5, 6—11. Ev. Luk. 15, 1—10. *Mandag:* Juliana de Falconieri, jomfr. *Tirsdag:* Oktavdag til Jesu-Hjertefest. *Onsdag:* Aloysius Gonzaga, bekj. *Torsdag:* Paulinus, bisk., bekj. *Fredag:* Oktavdag til Jesu-Hjertefest. *Lørdag:* Johannes Døperens fødsel.

SØNDAG 25. JUNI: 4. sønd. etter pinse. Ep. Rom. 8, 18—23. Ev. Luk. 5, 1—11. *Mandag:* Johannes og Paul, martyrer. *Tirsdag:* Oktavdag til Johannes Døperens fest. *Onsdag:* Ireneus, bisk., mart. *Torsdag:* Apostlene Peter og Paul. *Fredag:* Apostl. Paul minnes. *Lørdag:* Jesu kostbare blod.

SØNDAG 2. JULI: Marias gjesting.

R. I. P.

Vår kjære slektning

Søster Sunniva
(Maritzia Andersen)

døde 23. mai i Holland.

Oslo, juni 1950.

Bergljot og Dagmar Andersen.

Beskjeftigelse søkes

av katolsk mann, 39 år, frisk; bra utdannelse, arbeidet som byselger Oslo og reisende Sørlandet/Telemark. Kjenner tysk, engelsk, spansk. Praktis i bokholderi, alm. kontorarbeid. Sertifikat.

Eksp. anv.

Ung katolsk mann

i ledende stilling søker umøblert hybelleilighet eller hybel i Oslo. Alle tilbud er av interesse. Med eller uten innskudd

Bill. mrk. «1950» i St. Olavs ekspedisjon.

ST. OLAV KATOLSK TIDSSKRIFT

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon:
Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16, unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13. Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvartal, for utlandet + avisporto. Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen fredag aften.

ST·OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

62. ÅRGANG

15. JUNI 1950

NR. 21-22

Vi vil holde fast på våre fedres arv

1. Makk. 15, 34

Biskop dr. Jac. Mangers tale i St. Hallvardkatedralens ruiner

Vi står her på ruinene av den bygning som en gang utgjorde det geistlige sentrum i den by som Harald Hardråde lot grunnlegge for ni hundre år siden, på ruinene av St. Hallvardskatedralen som var sjelen i byens liv, utforming og fremgang. Alle minner vi har fra den tid viser at Oslo bys historie i første rekke er Kirkens historie. Byen fikk først sitt egentlige ansikt da biskopen i Viken gjorde Oslo til sin residens, bygde sin domkirke her og lot St. Hallwards skrin, byens største klenodium, sette over høgalteret. At den lille byen under Eikaberg i mellomalderen ikke hadde mindre enn seks kirker og fire klostre, må vekke oss til ettertanke. Det vitner ikke bare om rikt åndelig liv, offervilje og gudsfrykt, men også om Kirkens innflytelse på byens trivsel og utvikling.

Det er derfor rimelig og rett at også den Kirke som for ni hundre år siden ga Oslo by vekst og storhet, får være med på å feire byjubileet nettopp her på dette sted som folket øste liv og kraft fra for sitt daglige strev. Og vi kan ikke bedre minnes byens grunnleggelse og takke Gud enn å feire her den samme gudstjeneste som i over fire hundre år ble feiret her, da Oslobispene — bisp Nikolaus, bisp Jens..... og alle de andre, — samlet folket her om St. Hallvardsskrinet, forkynte Evangeliets ord for byens barn, styrket dem med livets brød og løftet Hvite Krist i den hellige hostie som en ren offergave opp til Faderen i himmelen.

Ingen har preget Oslo by som St. Hallvard

Et folk må ikke bryte med sin historie. Det må ikke fornekte sin opprinnelse, de prinsipper som har gitt det liv og formet det. Det er godt og vel å feire jubileer, men denne feiring må være basert på det vesentlige og grunnleggende i det som feires, på det som er den egentlige og formende faktor i den historiske utvikling. Ellers blir feiringen ikke annet enn tomme ord og manifestasjoner uten innhold og

dypere verdi. Oslo by har ikke lov og har ikke råd til å bryte med det program hellig Hallvard har gitt den.

Hellige kan ikke dø. Jo dypere de i førstningen var grodd inn i folkets bevissthet, har tatt feste i rom og tid og preget sin slekts ansikt og utvikling, dess mer blir de levende for alle kommende slekter.

Ingen har i den grad preget Oslo by som St. Hallvard. «Det må ha vært en egen glans over den østnorske helgen, han som ofret sitt liv for en uskyldig,» skriver arkitekt Fischer i sin bok om byjubileet: «Under Eikaberg». At det var tilfelle kan det ikke være tvil om hos noen som har kjennskap til Oslo bys historie. Er det ikke merkelig at selv etter reformasjonen ble han sett på som byens vernehelgen og at hans bilde siden uminnelige tider alltid har stått i Oslo byvåpen?

*

Jo, det har vært og det er en egen glans over denne unge bondegutten som ble martyr av kjærlighet til nesten, av trang til å være god og rettferdig. Kanskje mer enn noen annen helgen har St. Hallvard vist for en makt kristendommen kan ha i en sjel, for en forvandling Evangeliet, når det tas alvorlig, kan frembringe i menneskesinnet. I et samfunn, der en manns liv og ære ble verdsatt etter hans rikdom, rang og ætt, gjorde kristendommen denne rike bondesønnen til en from, lydig, kysk og dypt rettferdig ung mann som ville alle mennesker vel og som lot Kristi lære bestemme sitt liv og sin ferd.

Dette måtte ha en velgjørende innflytelse på det nye bysamfunn, der de fleste var arbeidere, håndverkere og forretningsfolk, avhengige av sine herrers og arbeidsgiveres velvilje og rettferdssans. De måtte se opp til Hallvard som sin særlige verge og føle seg trygge i hans vern. Hadde han ikke i Norge vært den første forsvarer av de små og undertrykte, den første som gikk inn for likhet og brorskap i Evangeliets ånd, den første som ville bygge bro over alle motsetninger og all klasseforskjell? Hadde han ikke vært et ly-

sende eksempel på hvorledes arbeid og bønn, arbeid og lydighet mot all rettmessig autoritet kan forenes i skjønneste harmoni?

Det var hans testament, hans åndelige program som han gikk i døden for. Til dette program må også vi bekjenne oss. Det utgjorde hans personlighet, det var hans høyeste og helligste livsoppgave. Med det har han for sin del formet og preget Oslo bys liv, vekst og blomstring.

Om Hellig Hallvard i dag kom tilbake —?

Dersom hellig Hallvard i dag kom tilbake, hva ville han si om sin by, om sitt folk? Ville han finne sitt program virkeliggjort? Jeg tror det er ikke uten betydning å stille spørsmålet, å gjøre en konfrontasjon med byens vernehelgen nettopp i dette jubileumsåret.

Dersom han kom tilbake, ville han sikkert ikke lenge hefte seg ved det faktum at hans domkirke ligger i ruiner og at skrinet med hans jordiske levninger er blitt borte, men han ville se seg omkring og spørre hvorledes vi har utført hans testament, realisert hans åndelige program.

Han ville sikkert glede seg over megen ekte kristen fromhet og kristent sinnelag både i Oslo og i hele det norske folk. Han ville glede seg over den vilje til sosial rettferd, hjelpsomhet, fred og forståelse, som det norske folk legger for dagen. Det er en arv han har etterlatt og som folket har tatt vare på. Og han ville glede seg over at Oslo atter har fått en helligdom som bære hans navn, selv om den ennå er liten og uanselig, han ville glede seg over at det evige lys som i flere århundrer har vært slukket, atter flakrer foran ti tabernakler her i Oslo by og at det hellige messoffer som fordom ble feiret i hans praktfulle domkirke, igjen daglig blir båret fram til velsegnelse for by og folk.

Men han ville ikke stanse ved det. Han ville også se de mange skyggesider som preger vårt moderne samfunn og han ville bli grepet av hellig vrede ved synet av alle de nye avguder som vårt folk i dag kneler for.

Han som levde av troen ville klage over den religiøse likegyldighet og det materialistiske livssyn hos den store masse, over det forferdelige frafall fra tro og Kirke, og advare mot den moderne hedendom som må føre til folkets undergang. For den tar det bærende fundamentet bort fra folket.

Han som var from, ville bli sorgfull over å se de tomme kirker om søndagen, mens det myldrer av folk på kinoer, teatre, sportsplasser, på fjell og ved sjø. Er da ikke søndagen i første rekke til for å tilbe Gud og høre hans ord?

Han som var kysk og forsvarte en vordende mor og det spirende liv, ville klage over det moralske forfall som konstateres i de brede lag, ikke minst blant ungdommen, over de moderne teorier om fri kjærlighet, kamerateskap, kunstig befruktning, over de ukristne lover og fosterdrap, preventiver, skilsmisse, som tærer på et folks marg og undergraver dets kraft og moralske sunnhet.

Han som var lydig, ville bli forferdet over den kritikksyke og uavhengighetsånd som barn viser overfor sine foreldre, voksne overfor all autoritet, både den kirkelige og den verdslige, som om ikke all rettmessig autoritet kom fra Gud selv.

KARL

GROSCH:

I SKYGGEN

Vitenskapen

Helt siden århundreskiftet har det vært talt og skrevet om kulturens sykdom og krise og om oppløsningen av alle moralbegreper. Spanieren *Ortega y Gasset*, hollenderen *Huizinga*, tyskerne *Oswald Spengler* og *F. C. Jünger* talte om massenes opprør, om terrorens diktatur, om aftenlandenes undergang og om teknikkens demoni. Katolikker og protestanter som *M. Picard*, *A. Döblin*, *H. Thielcke*, *K. Leese* og *O. Veit* som fikk følge av yngre forfattere som *A. Borelius* som åpent innrømmet at fornuften hadde spilt fallitt, søkte alle etter en alminnelig forklaring på dette skjebneforløp. Hva var årsaken til denne åndens katastrofe som fremdeles gjør seg påtagelig merkbar i hele verden, og som nå ikke lenger bestrides på noe hold?

Det var i den tidsepoke som i historien kalles renessansen, man innlot seg på å skille vitenskapen fra religionen. Menn som *Bacon* og *Machiavelli* ville at kunnskap og innsikt — viten — skulle gi makt, være makt. Allerede disse førte kampen mot den alminnelige kirke som en kamp for frihet fra moralske bånd. En condottiere skrev den gang følgende ord på sitt våpenskjold: «Guds, medlidenhetens og barmhjertighetens fiende.» Fremdeles er selvødeleggelsen ved fornuften på flukt bort fra den orden som bare ånd kan skape.

De standpunkter som springer ut av en forutsetningsløs vitenskap, røper nihilisme. De møtes bare i dette: det finnes ikke moralske verdier med forpliktende krav, heller ikke en slik alminnelig overensstemmelse mellom tingene at det kan skapes en ordnet verden. I nihilismen blir *det* virkelighet som

Og ville han som elsket rettferd og ville alle vel, ikke sørge over de mange stridigheter mellom klassene, mellom arbeidere og arbeidsgivere og mann imellom, over den misunnelse som forgifter det gode forhold og forståelsen til et fruktbart samarbeid?

Ja, dersom hellig Hallvard kom tilbake, da måtte han konstatere at vi på mange måter har sviktet hans testament, ikke holdt fast på hans arv. Det er ikke nok at hans bilde står i byvåpenet og på Rådhuset eller at gater og kirker bærer hans navn. Det det gjelder er å holde fast på sjelen bak hans navn; på hans tro, hans kjærlighet, hans utholdenhet i det gode. Ellers må han se i disse ruiner et symbol på det moralske og religiøse forfall hos sitt folk. Og det må vi forebygge av all kraft. Vi gjør det, når vi fortsatt bygger vårt samfunn og vårt liv på den arv han har etterlatt oss.

Det er dette, høgtelskede i Herren, vi må tenke på når vi feirer jubileet for Oslo by som ble grunnlagt på hellig Hallvards livsprogram.

Å bekjenne oss som borgere av denne byen, det er å bekjenne oss til hans ånd og hans tro, det er å vedstå oss vår kristne og nasjonale gjeld og plikt, revidere våre anskuelser, vårt sinnelag og vår holdning, vende tilbake til Gud og hans lov, og gjøre en uforbeholden innsats til fornyelse og moralsk gjenreisning av vår by, vårt land og vårt folk.

AV NIHILISMEN

på skilleveien

E. *Dacqué* betegnet som slutten på sivilisasjonen. Han sammenliknet menneskeånden med en tiger — et hjelpeløst dyr — som mennesket nok ennå kunne lede og temme, men som etter at den er blitt fullvoksen kommer til å ligge på lur for å ta livet av sin pleiefar.

At vitenskapen — bortsett fra rosverdige unntakelser — stort sett ikke er grepet av frelsende fornyelse, fremgår av dens maktesløshet overfor teknikken. I heseblesende tempo har den menneskelige forstand påskyndet den tekniske utvikling uten å stille seg det spørsmål om de oppdagelser som ble gjort under fri forskning, lot seg moralsk forsvare. Kanskje for sent er det nå gått opp for menneskene at den makt som springer ut av vitenskapens uavhengighet, skjuler farer av dødelig art. Visselig ble den vitenskapelige forskning ikke bare inspirert av ønsket om makt. Likevel: hvordan ville atombombens trusel, bakteriekrigens oppfinnelse, projektet om å nedise verdensdelene og verdenshav, forryktheten planmessig å oppale overmennesker og den lydløse tilintetgjørelsen av hele folkemasser i gasskamre og ved bestråling vært mulig uten en vitenskap som prinsipielt forlanger å være uavhengig? Den som en gang oppfant rakettkombomben, kommer sikkert til å forbedre den. Det forholder seg ikke slik at vitenskapen som sådan vil ødelegges. Det være langt fra. Men vitenskapen har siden renessansen villet være betingelsesløs fri, og dette er årsaken til nihilismens spøkelse. De stemmer som lovpriste vitenskapens og teknikkens fremskritt er forstummet. Nå leter vi etter en vei ut av de farer som omgir oss alle vegne.

Gabriel *Marcel* som nylig helt overraskende beklaget seg over eksistensialismens tøy, har gitt følgende tydelige svar på vårt spørsmål om hvordan nihilismen kan møtes: av det meningskaos som en isolert vitenskap har ført oss ut i, finnes det bare en redning: en kjempende katolisisme. Det er imidlertid ingen oppfordring til å gjøre de feil iveren så lett forleder en til: å ta avstand fra og fordømme alt det den menneskelig forstand har gjort av oppfinnelser og oppdagelser. Likevel gjelder det om å ta definitivt standpunkt til vår tids spørsmål. Det betyr for det første helt nøkternt å innrømme at vitenskapen ennå ikke står i fruktbart samarbeide med den kristne religion. For det annet at kravet om at vitenskapen igjen praktisk skal pålegges seg bånd av moralsk-religiøs art, imøtekommes av vitenskapen selv. Å vise vei fra vitenskap til tro er nettopp en oppgave for menn som *Planck*, *Heisenberg*, *Jordan*, *Bavink* og *Schrödinger* som alle igjen taler om de forstandens grenser hvor mennesket i ydmykhet bøyer seg for Guds hemmelighet.

Menn som *Planck*, *Pascual*, *Jordan* og *Weizsäcker* som hører til eliten i den moderne naturvitenskapelige forskning, søker — etter århundrers skjebnesvangre spesialisering — igjen etter et middel som kan redde vårt offentlige liv fra sammenbrudd. Mens

det store gross av vitenskapsmenn ennå stiller seg likegyldig til religionen, kaller disse på — drevet til det av sin dype menneskelige ansvarsfølelse — en ny enhet av vitenskap og religion. Dermed levendegjøres håpet om en fornyelse av metafysikken. En sammenfatning av vår viten i en moralsk-religiøs bestemmelse er nettopp hva vår fornuft trenger.

Allerede da de betraktet menneskene, ble de urolige over at de forskjellige vitenskaper arbeidet ved siden av hverandre. Naturvitenskapsmannen hadde vanskelig for å tro på sjelen, og åndsvitenskapsmannen gruet seg for å sette seg inn i den medisinske vitenskap. Logikeren klamret seg til ordet. Men faktisk var jo legeme, sjel og ånd en enhet. Mennesket som historisk vesen, som en skikkelse mellom Alt og Intet, dette menneske som alltid utgjør en helhet, som for å tale med Leibnitz er et mikrokosmos, rommer en kvalitet som bare metafysikken kan bestemme.

Men behovet etter enhet gjorde seg hos en så fremragende naturvitenskapelig forsker som *Bavink* ikke bare gjeldende for menneskets vedkommende. Vitenskapen hadde splittet verdensaltet opp i løsevne kategorier. Men hvordan kunne et slikt resultat tilfredsstillende menneskets behov? Vi trenger et helhetshensyn på verden hvor enheten av vår viten, vilje og følelse finner sin plass, hvor vi kan finne en oppgave hvis løsning avhenger av Guds nåde. Å avvise alle spørsmål etter en slik metafysikk vil være ensbetydende med å gjøre en «forstandens kropling» av den menneskelig gestalts rike fylde, en kropling som vil føle seg naglet til seg selv. Ikke bare sosialvitenskap og etikk, men en metafysikk som opptar alle vitenskaper i seg men likevel i følelsen av synd er blottet for selvsikkerhet, vil kunne grunnlegge et menneskelig fellesskap i en verden med mening, selv om den ikke begrepsmessig vil kunne gi uttrykk for det. Ifølge *Bavink* kan relativismen bare overvinnes, når den metafysiske tese anerkjennes av alle bevisste mennesker som gjør en felles innsats for å skape en ny orden. Ja, *Bavink* våget å erklære like ut: fysikkens resultater gir begrunnelsen for en hierarkisk orden av alt levende, dvs. en ledd-delning av verden etter ulikheten i kvalitet. Det betyr tilknytning til en av middelalderenes store tenkere, til *Thomas av Aquino*.

Da man ved uroppførelsen av Haydns oratorium «Skapelsen» ved det berømte sted: «Og det ble lys» ville hylle ham med en ekstra applaus, løftet han avvergende hendene mot sine beundrere og ropte: «Ikke jeg, ikke jeg! Fra Gud kommer alt!» Jo dypere vitenskapen trenger inn i skapelsens hemmelighet, desto mer etterlater den seg av det som skiller menneskene fra hverandre. Desto mer levende fornemmer også den det som er felles og som fører menneskene nærmere hverandre. Og desto klarere erkjenner den at også dens verk er en gave fra oven.

Som kristne må vi håpe på en fruktbringende diskusjon mellom religion og vitenskap. En ting må vi imidlertid ikke glemme: Heller ikke metafysikken får gjøre Gud til en usikker formodning, religionen til en «isme» og Kirken til et system. Diskusjonen mellom vitenskap og religion må føres i forhallen til den egentlige kristendom. Foran Korsets hemmelighet kan vi bare be om nåde, om å bli frelst fra den synd at vi er så altfor menneskelige, at vi er i Adam.

Høy kontemplasjon

Dikt av den hellige Johannes av Korset

Disse vers av den store mystiker og kirkelærer Johannes av Korset, som her gjengis i en meget vellykket form på norsk, skildrer en av de høyeste gudsopplevelser som hellige sjeler kjenner i sitt jordiske liv. Vår kunnskap om Gud kan vi øse av tre kilder. Den første er det synlige verdensalt. Det lærer oss å kjenne Gud som himmelens og jordens skaper. Den annen kilde er den kristne åpenbaring, som i menneskelige ord og bilder taler om «hva øyet ikke har sett og øret ikke har hørt og som ikke er kommet opp i noe menneskes hjerte» (I. Kor. 2). Den troende, tenkende ånd kan fordype seg i Guds ord og vinne ut av det rike teologiske kunnskaper. Er den kristne tenker samtidig besjelet av en ren og trofast kjærlighet til Gud og av ydmyk lengsel etter forening med Ham, så kommer den dag da han får øse av en tredje kilde, nemlig en direkte inspirasjon av den Hellige Ånd, ved forstandens og visdommens gave. Nå er ånden ikke lenger nødt til å søke det guddommelige ved møysommelig å gruble over bibeltekster og gjennom premisser og analogier å arbeide seg frem til konklusjoner. Plutselig —

I stillhet innover jeg går,
— vet ei hvorhen.
I den uvitenhet jeg står,
dit vitenskapen aldri når.

Jeg trådte der inn i et mørke,
det hendte meg, — vet ei hvordan.
Jeg hørte betatt på det under
av tanker som ble meg forunt.
Det ga meg så selsomme stunder
da jeg fant min uvitenhets grunner
stå over all kunnskapens plan.

Og dog, som i fromhet forsunket,
min ro ble av intet berørt.
En levende sannhet beveget
seg fritt i sin ensomhet.
Jeg ventet der inne som lammet,
jeg i min uvitenhet stammet
høyt over all kunnskapens plan.

En strid bryter frem i mitt indre,
jeg kjenner ei mere meg selv.
Det er som om selvet forsvinner
og tomheten bor i min sjel.
Og dog jeg tilfulle fornemmer
at min ånd, som uvitenhet hemmer,
går over all kunnskapens plan.

Den stiger og fylles av iver,
men lykkes ei fatte hvordan
fra natt uten lysglimt kan sildre
som kilder av reneste vann.
Helt rolig den gjemmer sin lykke,
den ser sin uvitenhets tykke
stå over all kunnskapens plan.

«vet ei hvordan» — kjenner sjelen seg ført inn i mysteriet. Med guddommelig myndighet griper den Hellige Ånd inn i sjelelivets gang og gir den gudsøkende ånd en viten «som går over all kunnskap», over all den viten som er nedlagt i filosofers og teologers bøker. Men hva dette lys fra himmelen først og fremst gir er en underfull fornemmelse av Guds uransakelige mysterium, en dyp innsikt i at Gud er uendelig mer enn hva alle skapte ideer og ord kan uttrykke. Det blir natt i sjelen, den går liksom under i sin uvitenhets mørke. Men denne uvitenhet «går over all kunnskap» og sjelen fryder seg over at Gud er så stor, så ufattelig stor. Velsignede natt! Det var etter en slik gudsopplevelse at Thomas fra Aquino, nedla sin pen og nektet å skrive ferdig sin teologiske «Summa». «Alt det jeg har skrevet om Gud forekommer meg som halm «sicut palea» Hadde Beethoven vært en helgen, ville han ha sagt det samme om sin «Missa solemnis».

Den natt Johannes av Korset her synger om, innvarsler morgenrøden til den evige dag i himmelen. A. J. L.

Men akk! Når den nærmer seg toppen,
tilbake til svakhet den går.
Så menneskelig bryter den sammen
og ser sine nedrige kår.
Men lyset viser seg atter,
uvitenhets storhet den fatter
høyt over all kunnskapens plan.

Den viten betar den så heftig,
i all sitt mysteriums prakt,
at vitenskap født her paa jorden
fordunkles av visdommens makt.
En vismann forsøkte vel neppe
blott med sin uvitenhet rekke
høyt over all kunnskapens plan.

Rik av denne visdommens fylde,
som gir den en heder så stor,
den lengter å søke til bunnen,
for endret blir helt dens natur.
Uendelighet den forviller,
men Gud dens uvitenhet stiller
høyt over all kunnskapens plan.

Og hvis du av meg vil fornemme
mysteriets opphøyede navn,
da vit at vår Gud seg forbarmer
og åpner for sjelen sin favn.
Ti rørt av dens tro Han velsigner
og setter uvitenhets tinder
høyt over all kunnskapens plan.

Oversatt fra fransk av Marie Knudtzon.

O salutaris hostia

Av Ebba Svarstad

Det er naturlig for oss mennesker at vi i livet møter en kjærlighet som griper oss slik at den holder oss fanget hele livsløpet. Denne kjærligheten er ikke en flyktig følelse som passerer oss på samme måten som sollyset et øyeblikk kan falle på oss mens skyene driver over himlen. Den har en åndelig forutsetning i vår oppdragelse, våre evner, våre interesser, i vår karakter og i den vind som blåser om oss. Vi kan komme til å elske for hele livet, et fag, et menneske og Gud.

Det er noe galt og forpint ved vår tid. Det verste er at vi merker det ikke selv. Vi følger med tiden, vi er moderne mennesker. — Den dag kommer da det ikke blir spørsmål om hvor mange aviser vi leste hver dag, hvor mange kinostykker vi overvar pr. uke, hvor mange teaterforestillinger vi så hver måned og hvor mange timer vi tilbrakte på stadion hver søndag, hvor grundig vi hadde rede på alt i denne verden og hvor mange skatter vi greide å samle.

Eller kanskje det nettopp blir spørsmål om alt dette, for å trekke en sammenlikning med det vi burde gitt oss tid til, men som vi anså for mindre viktig.

Tenker vi på en yrkesdag i en større by, finner vi at vi bokstavelig flyr fra det ene gjøremål til det annet. Hele dagen er besatt med arbeid og besøk som må gjøres. De fredeligste øyeblikker har vi kanskje mens vi går på gaten og trafikken larmer omkring oss. Trafikken er i det minste en naturlig larm fra det pulserende liv. Den virker ikke påtrengende som så meget annet vi i teknikkens tidsalder er nødt til å høre på enten vi vil eller ikke. Mange har etterhånden vendt seg til en passiv innstilling enten de hører et strykeinstrument, et blåseinstrument eller om noen slår på stortrommen. Muligens legger de ikke merke til at noen spiller i det hele tatt. Det er kanskje den sløvhet tiden oppdrar oss til, forat vi ikke skal knuses under presset av alle de inntrykk vår tid velter over oss. Inntrykk av hendinger og livsformer som ligger innenfor en skala fra et liv i luksus til den dypeste fornedrelse av det mennesketilværet vi i dag er vitner til gjennom radio, aviser, tidsskrifter og annet.

Vi har ikke tid til å høre på eller besvare de spørsmål som en gang iblant dukker opp i vårt indre. Vi har vendt oss til en sløvhet også overfor de åndelige verdier. Vi vil ikke koble av i vår interessante og maktpåliggende opptatthet med det nærværende. Alvorlige spørsmål skyver vi pent til side, de får vente til en annen gang.

De fleste mennesker lever i et hardt slit for å klare tilværet for seg og sine. Gjenreisningen etter krigen er ennå hemmet av skjemaer og signaturer. — En stor del av verden lever i elendighet og i slike kår at det er under lavmålet av menneskelig verdighet. Disse mennesker er så miserable at de ikke kan løfte tankene opp over jorden.

Uvilkårlig dreier man seg rundt, ser utover all verden og leter etter et høyt sted hvorfra det strøm-

mer fred til menneskeheten. Fred til individets sjel, en fred som tar til i dette livet.

Vi leter etter et sted som ligger så høyt at hodet til sist faller bakover, og vi ser inn i himlen. Fra dette sted kom Guds Sønn ned til jorden som et menneskebarn, og etter sin lidelse og død vendte han tilbake til himmelfartsdagen, firti dager etter sin oppstandelse.

Men selv om han vendte tilbake til himlen, forlot han oss allikevel ikke. Hvetekornet spiret, og i hvetens, i brødets skikkelse ser vi den Allerhøyeste fra alterets sted lyse sin fred utover hele verden. Dette er ikke symbolikk, men virkelighet. Men største delen av den sultne, forpinte, forjagede, makelige og blaserte verden leter ikke etter ham, eller den vil ikke vite av ham. Det er som i året 33, noen trofaste følger ham, mens mange håner ham og andre kjenner ham ikke.

Guds sønn, Jesus Kristus, er i dag på jorden. I alterskapet, tabernaklet, er han til stede i brødets skikkelse, i hostien, Hvite Krist. Den evige lampe brenner i alle kirker som et tegn på at her er han til stede. Men Kristus nøyer seg ikke med såkalte evighetslamper. Han venter på menneskene. Han venter på den flammen som brenner i menneskenes hjerter, at den flammen må brenne for ham.

Vi kunne ikke ha Kristus boende midt iblant oss, hvis ikke Kristus selv før sin død hadde opprettet presteembetet. Kirkens prester forvalter de hellige sakramenter. Våre prester lever på et plan over oss. I våre kirkers kor beveger de seg i helligdommen, i «himlen på jorden». Uten vårt presteskap ville verden være kald og øde. Med dem følger livet og varmen inn i verden.

La oss gå til kirkene og tilbe Kristus i brødets beskjedne skikkelse, i alterets allerhelligste Sakrament. Han er så meget alene. La oss elske og ære Kirkens prester, fra deres ord og hender strømmer livets kilder ut til menneskeheten.

O salutaris hostia,
quae coeli pandis ostium.

Mindszenty

Osservatore Romano forteller om en visitt som kardinal Mindszentsys mor fikk avlegge ham i september 1949 og gjengir følgende ordveksel:

- Ber man for meg i min familie?
- Millioner av sjeler ber for deg hver dag, mitt barn.
- Mor, si til dem at de ikke skal be for meg, men for mine intensjoner.

Og bladet tilføyer: Liknende anmodninger finner vi i martyrenes historie. For martyrene betød livet intet mot den sak, hvortil de hadde viet sin eksistens som da var tapt.

HALLVARDKIRKEN

I

«Oslo under Eikaberg»

Av arkitekt Gerhard Fischer

I Olav Kyrres tid tok den norske kirken fastere form enn tidligere. Det kom påbud om at biskopene skulle bo i byer — her som i andre land. Med de faste bispesetene fulgte bygging av egne biskopkirker — katedraler.

«I kong Olavs dager vokste kjøpstedene meget i Norge,» sier Snorre. Bergen kom til — «der la han grunnvollen til Kristkirken, den store steinkirken». Og da kongen døde i 1093 helt sør i Ranrike (Båhuslen), ble hans lik «flyttet nord til Nidaros og jordet i Kristkirken som han selv hadde latt bygge». Det kunne ligget nær å tro at den fredselve kongen også hadde lagt grunnvollen til en katedral i Oslo — det tredje bispesetet vi hører om en tid etter hans død. Men sagaen har ikke et ord om det. Og det er liksom en har vanskelig for å tenke seg den krigerske Magnus Berrføtt som stor kirkebygger. Lang tid fikk han heller ikke til å tenke på slikt.

Da de unge Magnussonnene «tok kongedømme i Norge», fikk Sigurd sørdelen. Vel 20 år gammel kom han tilbake fra Jorsalferden, fylt av mektige inntrykk. Det var i 1111. Sagaen sier at han hadde svoret «å fremme kristendommen av all sin makt», tilmed reise en erkebiskopstol i landet, «om han kunne». Den kom først senere, men løftet om å innføre tiende til kirken holdt han.

Det er fristende å tenke seg den unge kongen gå oppover sammen med biskopen for å se ut tomt til det nye katedralbygget. Den lille byen rakk vel ikke stort lenger enn til Klementsirken. Helt oppe på høydedraget, fritt ut mot den neste elvesvingen, ville den nye kirken ruve mest. Og her var plass nok. De tok godt i da de stakk ut den rommelige kirkegården.

Biskopen skulle ha egen gård. I hellingen ned mot sjøen var åpen mark. Brygge og sjøbuer hørte også til. Det ble en svær tomt, og det er all grunn til å tro at biskopsgården fikk ha de samme grensene hele tiden utover, selv om det ble aldri så trangt i byen etter hvert.

Vi kan tenke oss den staselige prosesjonen da St. Hallvards skrin ble båret fra Mariakirken opp i den nye katedralen — vi vet bare ikke når det var. Underlig nok blir den ikke kalt Kristkirke som i de andre byene. Sagaen taler bare om «Hallvardskirken» som vi hørte. Det må ha vært en egen glans over den østnorske helgen — han som ofret livet for å fri en uskyldig.

Vi vet heller ikke noe om hvor langt de var kommet med kirkebygget, da kong Sigurds lik ble ført opp fra kongsgården for å legges i steinveggen. Men koret og tverrskipet har vel i hvert fall vært reist. Og planen for denne eldste kirken er helt klar — det tredelte skipet med de enkle buerekkene over

kraftige pilarer — vi må tro de var runde som i Gamle Akers kirke — tverrskipet med små kapeller mot øst i begge vingene, enkelt kvadratisk kor med halvrund alternisje. Litt senere er det nordre tverrskipet utvidet til et rommelig sakristi.

At det har vært et mektig tårn over krysset, så vi klart ved den siste gravingen. Under alle de fire tårnpilarer var fundamentene knekket voldsomt ned. Som vanlig gikk disse fundamentene også tvers over de brede åpningene. Men i vest fant vi ingen slike fundament tvers over sideskipene. Det var ikke lett å avgjøre om der har vært hjørnetårn slik vi ser det i Hamar — eller om sideskipene har gått helt fram til vestfronten som i Gamle Akers kirke.

Når jeg likevel våger å tegne Hallvardskirken med hjørnetårn i den lille skissen til bymodellen, var det fordi fundamentene var særlig kraftige her i vest. De gikk dessuten noe dypere ned. Det så tilmed ut som hele den vestre delen var bygd i én støpning som siste ledd i det eldste katedralbygget. Siden kom enda en ting til. Vi fant flere pilarer etter den murte gangen over fra biskopens kastell. Den peker rett ut på det nordre sideskipet. Det kan vel også stemme best med at her har vært et tårnrom som gangen har gått inn i.

Ved denne gravingen vest for kirken fant vi en god del rester av den brede hellegangen opp mot vestportalen. Og da viste det seg at det merkelige firkantutbygget med sørvestre hjørne må være kommet til meget senere. Gjennom dette utbygget var inngangen til parken tenkt fra først av. Den eldste planen hadde tilmed et helt tårn her. Nå ble hovedinngangen selvsagt lagt rett ut for portalen.

De andre inngangene til skipet har vi heldigvis også fått greie på. Både på nord- og sørsiden lå fundament utenfor langmurene. Her har vel vært trapper eller små utbygg. Vi må også tenke oss porter i kirkegårdsmuren rett utenfor. En minnes uvilkarlig slaget i 1240.

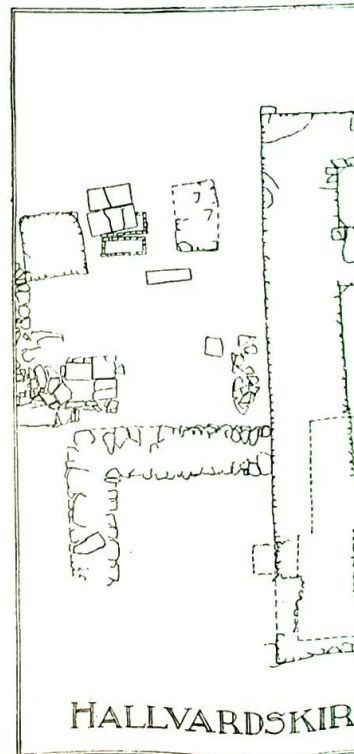
Jeg kan ikke se annet enn at hele denne eldste kirkeplanen og den måten fundamentene var lagt på,

Ved elskverdig imøtekommenhet fra forfatterens og forlagets side kan vi bringe dette interessante avsnitt fra arkitekt G. Fischers nye bok «Oslo under Eikaberg», Aschehoug, 1950.

Øverst t. v. Skisse av den eldste Hallvardskirken.

Skissen her tilv.: Skipet og pilarer vestenfor broen over til biskopens kastell. Nyere kjellere er prikket.

Skissen tilh.: Tverrskipet og koret. Det ulykkelige vannbasenget er prikket øverst. Graver i det nyere koret er brutt ned i den eldre apsismuren.

stemmer bra med kong Sigurds tid. Men ellers er Hallvardskirkens bygningshistorie langt fra greidd ut ordentlig ennå.

I midten av 1100-årene — samtidig med det nye erkebispedet i Nidaros — fikk de andre biskopskirkerne også sine domkapitler. Det førte med seg at koret måtte utvides. Vi kan se at det er gjort her i Hallvardskiren også. En tenker uvilkårlig på biskop Nikolas' tid, men noe sikkert vet vi ikke.

De murene som ble gravd fram i 1865, viser at det nye koret ble bygd så stort at hovedtårnet kom omtrent på midten. De to ytterst merkelige halvrunde nisjene for enden av selve midrommet har vi ennå tydelige rester av. Men ellers gir murene i hele den østre delen sørgelig svake holdepunkter. Blix var selv fullt klar over det. Han tegnet en plan «der imidlertid kun maa betraktes som et Forsøg paa at gjengive Grundplanen». De små nisjene han her har tenkt seg for enden av sidearmene også, er neppe riktige. Og hele inndelingen av rommet virker heller ikke overbevisende. Likevel er denne tegningen trykt opp igjen i flere bøker som «grunnplan av Hallvardskirken», tilmed «efter opmaaling av Peter Blix».

Ved den siste gravingen så vi at sørmuren i det nye koret har gått helt fram til tverrskipet, så det lille kapellet her må være sløyfet. Hvordan det er gått med sakristiet på nordsiden, vet vi ikke sikkert. Her fant vi noen merkelige uregelmessige fundamenter som ligger urørt i parken. Det kan ha vært et større utbygg her, men utformningen er det umulig å si noe om. Dessverre var det laget et svært nytt vannbasseng i den tidligere parken nettopp over det interessante sammenstøtet med tverrskipet. Det var fundamentert til jordens indre så de kunne ha bygd en skyskraper på det. Selvsagt hadde også kjeller-murene under de nye husene ødelagt atskillig. Vi får bare være glad for det som var igjen likevel.

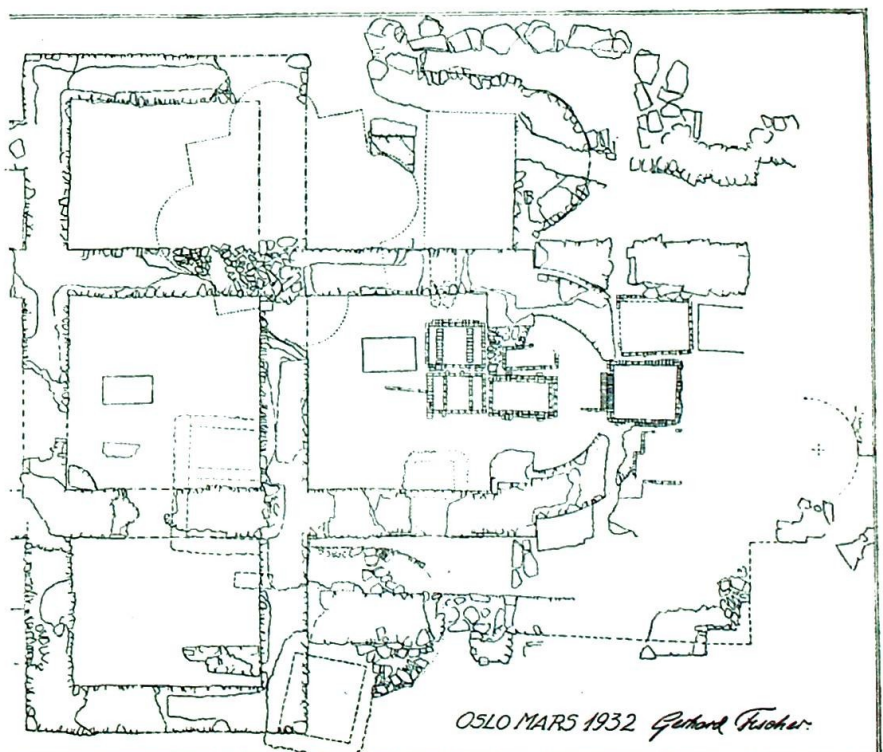
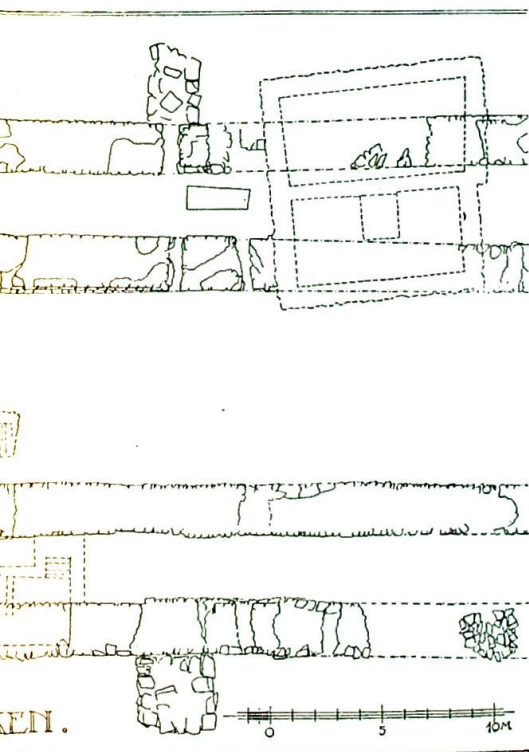
En mengde hogne steiner fra portaler og vinduer og annet er funnet både ved de forskjellige gravin-gene i Gamlebyen og i murene på Akershus, tilmed hoder og annen skulptur. En god del må være kom-

met fra Hallvardskirken. Den interessante hjørne-steinen som nå er murt inn i det sørvestre tårnhjør-net på Vår Frelsers kirke, er kanskje et minne fra den eldste kirken. Men ellers er det utrolig lite som kan være så tidlig. Det aller meste er fra overgan-gen til gotikk eller ennå senere. Først når vi får gått ordentlig gjennom hele dette svære materialet, kan vi få sikrere greie på hvordan de gamle kirkene må ha sett ut. Og mange interessante småtrekk fra gravningene kan kaste plutselig lys over problemer som vi ikke kan ta med her.

Vi så hvordan veien fra Martestokker ned på Øren gikk langs Klemenskirkegården, og at kirkegårds-muren sørøst for Hallvardskirken også må være lagt langs denne gamle veien. Da de så bygde koret større, ble det for trangt. Kirkegårds-muren ble flyttet noen meter ut. Men da kom den nesten helt ut på skren-ten av elva. Derfor måtte kong Håkon i 1240 holde seg nede ved den myrlendte elvekanten, som vi hørte, så han kom unna alle vårbelgene oppe i kirkegården.

Heldigvis har vi funnet rester av begge disse kirke-gårdsmurene, tilmed selve hjørnene ut mot øst. Mot sør har de ikke trengt noen utvidelse. Vi fant et langt stykke av muren her. Vest for kirken er også gravd fram noen rester. Når det er sagt at her bare var «en underordnet gate» nordover, er det ikke helt riktig. Selv på det smaleste lå de restene vi fant, om lag 5 meter fra den gamle biskopgården. Det er by-lovens krav til et vanlig strete, 8 alen, og vel så det. På nordsiden av kirkegården kan vi også følge den eldste muren, men her ble det store forandringer da Olavskirken kom til. Det får vi se mer på siden.

Høyt og fritt lå den nye katedralen. Det var natu-rilig at de ville ha en vei rett opp fra sjøen langs bi-skopgården. Det ble Biskopsalmenningen. Men også fra bryggene og kongsgården nede på Øren ville de selvsagt kunne komme like opp til hovedportalen i vest. Slik kom Vestre strete til. Og dermed var den enkle byplanen ferdig i hovedtrekkene. Det nye stre-tet ble hovedgata — Langstretet.

«LEVANDE VATTEN»

Av Sven Stolpe

Det djupast sett karakteristiska för Frankrike är, att landet till tre fjärdedelar är behärskat av en klar materialism, medan endast en fjärdedel av befolkningen kan kallas kristen. I gengäld är denna fjärdedel ytterst aktiv; den representerar en elit, som redan utfört grandiosa prestationer. Den franska kristenhetens höga nivå beror vidare till stor del på klosteren, på munkordnarna. Det är icke lätt att för en utomstående klargöra, i vilken grad munkordnar kan stimulera och höja ett helt lands andliga liv. Det är imellertid ett faktum. I den franska litteraturen finns många katoliker: Mauriac, Bernanos, Claudel. De är alle mer eller mindre beroende av de andliga erfarenheter, som gjorts i klostren. Läser man tredje bandet av den fine kritikern Charles du Bos' dagbok, som just utkommit — det behandlar tiden för hans omvändelse —, skall man kunna iakttaga samma fenomen: han står i djupt beroende av klosterliturgien. Församlingskyrkorna i Frankrike befinner sig ofta i ett estetiskt och andligt förfall, som icke kan beskrivas. I gengäld tränger från klostren ut en helt annan anda.

Men hur skall man få personlig kontakt med dessa kärnceller i den franska kulturen?

Vem som helst är visserligen i princip välkommen att bo i de gästhem, som alla kloster är utrustade med: man delar då munkarnas dagordning, följer deras gudstjänster, sitter stum med vid deras måltider och får för övrigt sköta sig själv.

Men dit vågar sig väl inte så många.

Först nyligen har startats ett institut, som det kan vara skäl att påpeka för resande nordbor, särskilt studenter och intellektuella.

Några mil söder om Paris ligger vid Seine dominikanernas stora kloster Le Sa ul ch o i r, ännu under uppbyggnad. I närheten av detta har i ett stort antal mindre hus instiftats ett institut, som kallar sig Eau v i v e, vilket helt enkelt betyder «levande vatten». Där bor nu omkring 150 personer, av olika nationer. Det är icke något tvång att vara katolik — där finns nordiska protestanter, muhammedaner, anglikaner och alla de sorter.

Ledarna för detta institut är dels en känd dominikan, père Thomas Philippe, dels den berömde franske filosofen Jacques Maritain. Eau v i v e är icke en skola, där man kan få betyg eller diplom; däremot kan man med fördel bo där, samtidigt som man bedriver sina studier. Där förekommer dock regelbundna föreläsningar, vilka tillsammans vill ge en helhet.

Jag bläddrar i redogörelsen för senare år och tar på en slump programmet för augusti förra året. Då behandlades moralfilosofi av Jacques Maritain, originaliteten i Kristi budskap av père de Menasse, en egyptisk jude, som konverterat och nu är stor kännare av österns mystik och kyrkor och dessutom roar sig med att översätta T. S. Eliots skrifter till franska — och en mängd liknande ämnen.

Det är emellertid tydligt, att syftet med Eau v i v e minst lika mycket är att vara ett andligt hem. Många icke-kristna eller protestanter frågar sig ofta: hur lever egentligen katolikerna? vad menas med ett katolsk gemenskapsliv? De katolska tankarna kan lätt inhämtas

i litteraturen, liturgien kan studeras i klosterkyrkorna, och de stora mystikerna kan man bli bekant med i deras skrifter och dessas kommentarer. Men vanligt katolskt folk — hur lever de?

Det är just denna fråga, som Eau v i v e vill konkret besvara.

Père Thomas Philippe inskräpar alltid, när man med honom diskuterar dessa saker, att vad han framför allt vill ge, är bekantskap med andligt gemenskapsliv. Eau v i v e är icke en skola — det är ett hem — och närmare bestämt ett andligt hem, där man verkligen lever för varandra — oberoende av religion och konfession. Ingen skall tro, att Eau v i v e i första rummet syftar till konversioner och påverkan; jag vet inte ens, om alls några konversioner förekommit där ute.

Låt oss höra vad ledaren, père Thomas Philippe själv har att säga!

Han skriver:

«I en värld, som splittrats av krig och revolutioner, som skakas av kriser av alla slag och klyvs av motsatta ideologier, har de kristna i olika länder känt ett behov av att fördjupa sitt andliga liv. Därigenom vill de komma över de skiljemurar, som skiljer dem, och komma varandra närmare, för att sedan kunna skänka vår sjuka värld, som på det ekonomiska planet alltmera blir en enhet, den andliga enhet, som ensam kan rädda den. Denna längtan delas också av många andra, som ehuru de icke bekänner sig till en kristen tro, ändå tror på Gud och lojalt försöker finna en lösning på samtidens andliga förvirring: de vänder sig till de sanna kristna, som lever ut sin tro, och hoppas hos dem finna räddningen.»

Det är i detta syfte som Eau v i v e startades den 15 juli 1945. Man avsåg att skapa «ett internationellt andligt centrum och ett kristet kulturcentrum», som kunde ge alla Paris studenter «både materiella och andliga möjligheter att fördjupa sitt inre liv».

Med andra ord: i Eau v i v e kan en ung man eller kvinna leva obesvärat och bedriva sine studier. Men där finns till förfogande den yppersta sakkunskap. Där talar många av Frankrikes skarpaste tänkare — delvis bor de också i hemmet. Där finns tillfälle att ställa frågor till Jacques Maritain. Men där finns också en möjlighet att komma djupare än till det intellektuella — att få rådgöra med män av utomordentlig andlig erfarenhet angående själens svåraste frågor.

Ingen behöver vara bunden av dagordningen, ingen tvingas, t. ex. att besöka mässan eller andra gudstjänster. Men vill man, är man välkommen. Man kan med representanter för olika fakulteter, länder och religioner diskutera själens grundproblem, man kan fördjupa sig i någon viss filosofisk eller social fråga och alltid räkna med stöd av den yppersta sakkunskap. — Det kan tilläggas, att i Eau v i v e också finns plats för hela familjer.

Adressen till detta egendomliga och betydelsefulla institut, som ligger i en underbar del av Frankrike, skyddat och lugnt men med lätta och snabba förbindelser till Paris, är Eau v i v e, Soisy-sur-Seine, Frankrike. Man kommer dit antingen med tåg från Gare du Lyon i Paris och stiger då av vid Evry-petit-Bourg; eller också med bussar, som utgår från Quai de la Rapée.

För var och en, som har på känn, att en av de starkaste makterna i kampen mot kommunismens Caliban är den katolska kyrkan, och som därför önskar stifta bekantskap med dess arbete och mentalitet, är ett besök i Eau v i v e att rekommendera.

DET EVIGE MODERSKAP

Av dr. Pavel Fraenkl

Hun var liten, spebygd, halvgammel og ikke pen å se på. Klærne hang på den uttørkede kroppen og øynene var dype og trette. Hun gikk tilbake fra arbeidet, klokken var blitt fem eller mere, og gatene var nesten tomme. Kanskje var hun en rengjøringskone, en tilfeldig daghjelp, et ensomt menneske som ingen tok vare på. Hun skyndte seg, det var uro i hennes gang. På hjørnet utenfor et barnehjem, ventet en liten pike i rød overall. Kinnene var runde og det brune håret var glatt og mykt. De møttes. De så på hverandre uten å si et ord. Piken smilte og kvinnen fikk vårllys i sine trette øyne. Slik traff de hverandre antagelig hver dag. Moren og barnet.

Så gikk de sin vei. Jeg så på kvinnen. Og jeg kunne ikke kjenne henne igjen. Hun var fremdeles spebygd og liten og halvgammel, men hun var skjønn og god og rik. Piken holdt moren om livet og morens hånd hvilte på barnets skuldre. Nå snakket de med hverandre. Hun var ikke mer rengjøringskvinne eller daghjelp, hun gikk og var bare mor. Hennes stemme fikk en ny ungdom og hennes gang en stille varsomhet. Har jeg bare diktet? Nei. Jeg så en gang til. Ansiktet strålte, dagens slit var glemt, overvunnet eller kastet bort. Dette var hennes rikdom. Hun var blitt lemmet inn i livets virkelige vesen. Hun gikk og frydet seg, slik som millioner kvinner har gjort det i tusener av år. Det var noe urokkelig over hennes lille skikkelse, — den styrke som strømmer ut av villighet til å tjene livet.

Og jeg tenkte på en annen kvinne. Hun var vakker og ung, med hvit panne og slanke, edle hender. «Så gikk det galt *igjen*,» skrev hun en gang til sin mann, da hun skulle få sitt tredje barn. Hun likte det øyensynlig ikke, for barna hindret henne, mente hun, i å realisere seg selv. Kanskje kunne hun bli en kunstnerinne, mente hun, og kunne tegne, male, spille. Men livet, det ubehagelige, offerfylte livet, forstyrret stadig hennes drømmer om seg selv og sin mulige, ufødte kunst. Det var bare barna som var født, den ubønnhørlige virkelighet som det ikke var mulig å flykte fra. Og jeg hørte i luften noen gamle, hemmelige, klare ord: «Den som vil *finne* sin sjel, han skal *miste* den...»

Luften ble kjølig, kvinnen og piken gikk langsomt og forsvant mellom trærne. En navnløs kvinne som ville bli livets tjenerinne. Og som realiserte seg selv gjennom livet. Som øste sin rikdom av offeret. Og som ofret villig. Som levde ikke i stadig angst for å beholde seg selv, men i glede over å kunne gi seg selv. Den sterke, som tenner sitt lys midt i styggedommen og trange rom og barnevask, for at livet ikke må bli stanset og slokne når det nådde henne.

Det var bare noen fuktige, ferske spor etter henne og barnet i sanden. Og jeg hadde lyst til å bøye mitt hjerte og mine knær. Her gikk hun. Den navnløse. Den ubetydelige. Den mest betydelige. Den evige.

ALENE...

Nisi granum frumenti ... Dersom ikke hvetekornet faller til jorden og dør, blir det alene. Ordene er enda mere slående i sin sammenheng. Noen hedninger hadde spurt Filip om de kunne få snakke med Jesus. Dette er Vårherres svar. De kan ikke komme til ham gjennom Filip eller Andreas; de kan ikke engang komme til ham om de taler med ham, fordi ord ikke kan forene dem med ham. De kan bare komme til ham hvis han dør for dem.

«Blir det alene ... Den hellige Johannes understreker gang på gang Kristi ensomhet, hans moralske isolasjon før sin lidelse. Helt fra først av er han alene, fordi han er Gud og alle de andre er mennesker. Han er alene fordi ingen kan forstå ham. Alt i det 6. kapitel forteller Johannes at en hel del av hans disipler gikk fra Kristus fordi hans lære om Eukaristien ligger så langt utenfor deres fatteevne. Han isoleres ved det stadig voksende hatet fra fariseerne, som danner en sterkere og sterkere front mot ham og tvinger andre til å forlate ham. Han isoleres ved sin egen storhet, som løfter ham høyere og høyere opp over sine fiender. Nå er han alene blant mennesker som enten hater ham, eller ikke vet hvorledes de skal elske ham, fordi de er ute av stand til å kjenne ham som han virkelig er. Men likevel er der noen som gjerne vil lære ham helt å kjenne, lære å elske ham. Hvis de skal bli hos ham, må han dø for dem og ta dem med seg inn til livet.

Jeg er alene i verden med en ensomhet som er forskjellig fra Kristi ensomhet. Han var alene fordi han var alt. Jeg er alene fordi jeg er intet. Jeg er alene i min ufullkommenhet, hjelpeløs og avhengig, og jeg er aldri riktig sikker på at jeg virkelig søker tilflukt hos ham som jeg er så avhengig av.

Men å gi seg helt til Kristus betyr å dø, for hvis du stoler fullt ut på ham, må du oppgi å stole på noe annet. Og den døden er jeg redd for. Den eneste jeg kan gjøre er å la den frykten bli en del av den døden jeg må lide for å leve fullkomment i ham. Våre sjeler er døpte i hans død. Våre sjeler er gått gjennom dødens port inn til livet.

Et utdrag av Thomas Merton's dagbok 17. sept. 1949.

25 års prestejubileum

Sokneprest pater *Peter Bzdyl* kan 29. juni feire sitt 25 års prestejubileum. Han kom til Norge i 1926 og har virket i Haugesund 1926—32, var sokneprest ved Stabekk menighet 1932—35, sokneprest i Hønefoss fra 1935 til 1947 da han atter overtok Stabekk menighet.

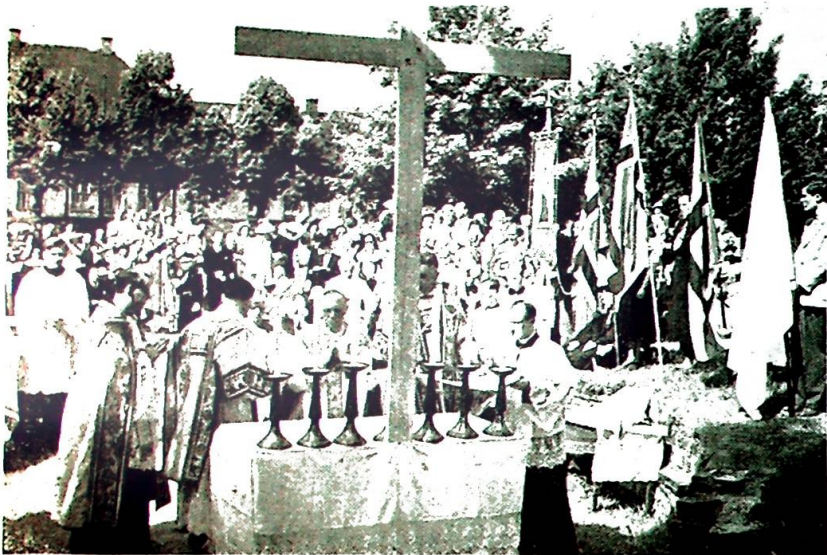
St. Olav gratulerer hjerteligst med dagen!

Prahaproessen

I forbindelse med de umenneskelige retterganger som foregår i Tsjekkoslovakia f. t. og etter at fire dødsdommer er falt, har Hs. Høyververdighet biskopen sendt et telegram til president Gottwald der han inntrengende henstiller til presidenten å gjøre bruk av sin benådningsrett. Telegrammet ble også sendt ut gjennom Norsk Telegrambyrå.

Katolsk innslag i Oslo byjubileum

Fra pontifikalmessen i Ruinparken.

Det kan bare være én mening om dette: En feiring av Oslo bys 900 års jubileum uten den katolske kirkes nærvær ville være å sviakte selve byens historie. De første århundrer av Oslos historie er så intimt knyttet til kirken historie i samme by, at en og samme saga rommer dem begge. En kan ikke nevne grunnleggeren, den stride kong Harald Hardråde, uten i samme nu å nevne vernevernen, den fredlynte Hellig Hallvard, og en kan ikke følge fasene i byens vekst og liv gjennom det første halv-tusen år uten å finne kirken som det ruvende sentrum i bildet.

Det tjener derfor jubileumsbyens formannskap til ære at det eneste mig gikk inn for at den katolske kirkes ønske om å være med i feiringen av 900 års jubileet skulle imøtekommes. Dagen ble fastsatt til søndag 4. juni, og stedet for begivenheten var gitt: Ruinparken i Gamlebyen som rommer restene av Oslos fordums katedral, St. Hallvardskirken. (En førstehånds utredning om kirken finnes annet steds i bladet.)

Det var St. Olavs Forbund som sto for arrangementet — som var like fram fullendt. Været var av det slags som Vårherre synes å ha foreskrevet når vi årlig samles til gudstjeneste i det fri — tenk bare på Hovedøya 1947, Løvøya 1948, Domkirkeodden 1949 og nå igjen i Minneparken!

Den trange, uanselige Urtegaten kjente seg selv knapt igjen denne blanke, solfylte junimorgen. Til den klamrer som kjent vår egen æras St. Hallvardskirke med Fransiskaner-klosteret seg — og her var samlingsstedet for prosesjonen. Med speidernes flaggborg i spissen gikk deltakerne den tyve minutter lange vei til Ruinparken, mens Gamlebyens beboere ærbødig og interessert stanset opp langsmed fortauene og lyttet til sangen. Det var en ganske imponerende prosesjon, vakkert ordnet. Bl. a. merket en seg en større kontingent av Fredrikstads katolikker — med ungdomslaget som grunnstammen — bak sin fane. Presteskabet med Hs. Høyververdighet Biskopen sluttet som vanlig prosesjonen.

På ruinområdet og i de tilstøtende gater var det folk somt alt lenge i forveien, og ved pontifikalmessens begynnelse var vel hen imot tusen mennesker samlet. Men alt var mønsterverdig ordnet slik at alle fikk et utmerket

overblikk over gudstjenestens gang. Oslo Katolske Ungdomslag dannet et effektivt ordensvern, og våre speidere, både gutter og jenter, var flinke med sine programmer. Blant den lange rekke av gjester som hadde fulgt innbydelsen, nevnes her bare Oslos bys ordfører H. E. Stokke, som ble mottatt av St. Olavs Forbunds formann, Wilfred Fiala og siden vekslet lykkønskningshilsener med Hans Høyververdighet og presteskabet.

Pontifikalmessen ble en uforglemmelig opplevelse på så mange måter. Nå er norske katolikker jo vant til å ferdes blant gamle kirkeruiner, kontakten er spontan og gjensynsgleden hver gang varm. Når bare et lite harmonium får kryste ut noen gregorianske toner til messens Introitus, så er tegnet gitt til at de gamle kirkebygg, klostre og katedraler sprenger seglene fra *Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring*, reiser seg glade fra sitt arkeologiske leie og forklares i en levende, lysende Kirke.

Slik også denne gangen. En savnet bare ham som vel her vil få sin bauta, arkitekt Gerhard Fischer. Hans livsverk beviser at mørket som så lenge og trygt har fått hvile over vår norske Middelalder, er en myte som svekkes for hvert spadestikket arkeologen rekker gjøre..

Her er ikke tale om å romantisere seg tilbake til en forloren tid. Når vi med slik ærbødighet begir oss til de gamle minnstedene, er det for å besinne oss. Om derfor St. Hallvard kom tilbake i dag ville han ikke hefte seg noe større ved faktum at hans domkirke ligger i ruiner og skrinet med hans jordiske levninger er blitt borte, sa Biskopen i sin preken, men han ville se seg omkring og spørre hvorledes vi har utført hans testament, realisert hans åndelige program.

Det var konkrete og nøkterne spørsmål lagt i helgenens munn. Det var både ros og ris i svarene, men ingen kunne vel vandre fra det gamle til det nye Oslo denne vakre junidag uten å ha sanset hvilke rikdommer som stråler ut fra hellige menn og kvinners livsbilde til inspirasjon og fornyelse for de følgende slekter.

••

Blant æresgjestene var Oslos ordfører H. E. Stokke. På bildet ses ytterst t. h. sekretær Einar Smith, og mellom ham og ordføreren St. Olavs Forbunds formann Wilfred Fiala.

Ved minnegudstjenesten i Ruinparken var biskopen assistert av sokneprest pater Th. Notenboom, pastor F. J. Fishedick og dominikanerpater Thorn, mens pastor P. Lowry ledet ceremoniene. Fr. W. Elvedahl foresto den tallrike ministrantgruppe som gjorde sine saker helt nydelig. En skylder herrene Fabian og Lødding takken for at Dronning Josephines gamle alter ble reist i Ruinkirken og fransiskanerbroder Martin for det vakre trekorsset. Organist Wolfgang Olafsen satt ved harmoniet og sangen ble utført av et sammensatt kor fra de katolske kirker i Oslo. Pater Otto Hansen, O.F.M. ledet den gregorianske del, mens hr. Knut Raude dirigerte den mektige inngangshymnen «Ecce Sacerdos».

I. H. K.

Fransk erkebiskop ved Kristi Legemsfest i Oslo

Erkebiskopen av Chambéry, Frankrike, Monsignore J. M. de Bazelaire, har vært på et kortere besøk i Oslo, og på Kristi Legemsfesten søndag 11. juni var han til stede i St. Olavskirken. Biskop Mangers forrettet pontifikalmessen og holdt festprekenen, mens erkebiskopen bar Sakramentet i prosesjonen. — Ved samme anledning var lederen for den franske provins av Dominikanerordenen, pater A. Avril og hans sekretær, pater de Rudder, til stede.

Feriehjemmet «Persbråten»

Til å forvalte Vikariatets nye feriehem «Persbråten» i den første driftsperiode har Hs. Høyærv. biskopen oppnevnt en komité bestående av følgende damer: Fru Aggi Bruce (formann), fru Ragnhild Nylund (v.formann), frk. Sigrid Øde og fru Ruth Kristensen. Hr. pastor Fishedick, Oslo, skal bistå komitéen i forvaltningen.

Husk barnas ferieopphold!

Gaver mottas med takk av sokneprestene i St. Olav og St. Hallvards menigheter og i Menighetspleiens kontor, Oslo.

UTLANDET:

«Osservatore Romano» advarer De forente nasjoner i spørsmålet om fødselskontroll.

I en lengere artikkel har Vatikanets offisielle talerør «Osservatore Romano» gjort De forente nasjoner oppmerksom på at forsøket på å løse økonomisk vanskelig stilte lands problemer ved fødselskontroll overhodet ikke kan aksepteres. Artikkelen viser i denne forbindelse til at den rapport som under UNESCO's overoppsyn er sendt De forente nasjoner om befolkningspolitiske problemer i India og Pakistan går inn for og rettferdiggjør fødselskontroll med den vanlige begrunnelse: sunn hygiene og økonomi, famlielykke og god nasjonal organisasjon.

Det memorandum av den 23. februar som FN's generalsekretariat har oversendt det økonomiske og sosiale råd, anbefaler visse ikke direkte anvendelse av svangerskapsforebyggende metoder, men henstiller likevel til disse land å delta i De forente nasjoners økonomiske gjenoppbygningsprogram.

De forente nasjoners memorandum ignorerer fullstendig de moralske og religiøse aspekter, heter det videre i artikkelen, idet en betrakter disse problemer utelukkende fra et økonomisk synspunkt. Kommentarene til beretningen om India og Pakistan synes imidlertid å være en anbefaling til andre om

å følge dette eksempel. En slik propaganda er imidlertid utilatelig i siviliserte og katolske land, heter det til slutt i artikkelen.

Paven har hittil i år tatt imot en million pilegrimer i audiens.

Søndag den 14. mai passerte tallet på de pilegrimer som har vært tatt imot i audiens av Paven i år 1 million. Ingen av Pavens forgjengere kan oppvise slike tall.

I løpet av Det Hellige år har Paven gitt 267 private audienser, 2 413 særlige audienser, 68 gruppe-audienser og 44 masse-audienser.

Peterskirken er nå blitt for liten for Pavens audienser, sier man i dag i Rom.

Tidligere keiserinne reiser som pilegrim til Rom i 3. klasses kupé.

Den tidligere keiserinne Zita av Østerrike-Ungarn og hennes bror prins Saverio av Bourbon-Parma, kom nylig til Rom som ydmyke pilegrimer i en tredje klasses jernbanekupé som helt fra Paris hadde vært overfylt av medreisende. Enke-keiserinnen reiste under navnet hertuginnen av Bar. Ved å reise på denne måten fulgte hun en gammel tradisjon i huset Habsburg hvor det alltid har vært regel å foreta pilegrimsreiser på den enkleste mulige måten.

DE FORENTE STATER

Tallet på katolikker nærmer seg 28 millioner.

De forente stater med Alaska og Hawai har nå 27 766 141 katolikker — en framgang på 1 047 798 fra 1948, opplyser den offisielle katolske statistikk for 1950.

Det har i det siste år vært sterk framgang for den katolske kirke i 100 bispedømmer, ingen framgang i 18 og en svak nedgang i 8 bispedømmer.

De 23 erkebispedømmer melder om en vekst på 469 587 og de 103 bispedømmer om en framgang på 678 211

Chicago er det største bispedømme i landet med 1 691 681 katolikker; så kommer Boston med 1 302 985 og New York med 1 260 328.

ENGLAND

De første resultater nådd i kampen for de katolske skoler.

Spørsmålet om de katolske skolars økonomiske eksistens som er direkte truet av den såkalte Butler-Act som det engelske Parlament vedtok i 1944, har satt sinnene i brann hos Englands katolikker. De har ført kampen for sine skoler med stor energi, og nå foreligger de første resultater. Undervisningsministeren erklærte nylig i Parlamentet at han var villig til å foreta de undersøkelser angående de katolske skolars økonomiske basis som det engelske episkopat har forlangt. De engelske katolikker ser i dette skritt et resultat av den holdning de inntok under valget til det nå sittende Parlament.

FRANKRIKE

Mektig samling av unge kristne jordbrukere i Paris.

Med 35 ekstratog og hundrevis av biler og busser kom i begynnelsen av juni 70 000 unge kristne jordbrukere fra alle kanter av Frankrike for å delta i feiringen av 20-årsjubileet til *Jeunesse Agricole Chrétienne*. Stevnet som er av de største som noensinne er holdt i Paris ble overvært av kardinalene Roques og Lienart, den pavelige nuntius mgr. Roncalli, erkebiskopen av Paris og 45 andre biskoper. Regjeringen var representert ved statsministeren, M. Bidault, og jordbruksministeren, M. Gabriel Valay. En deputasjon av unge jordbrukere ble mottatt i audiens av republikkens president. For å skaffe tak over hodet under oppholdet i Paris var det reist en enorm telthby i en av forstedene med plass til 10 000. Andre ble innlosjert i skoler, konventer og private hjem. Mange av deltagerne besøkte landets hovedstad for første gang og hadde spart i måneder for å kunne bekoste sin deltagelse. Tilslutningen til de forskjellige arrangementer var så enorm at de måtte henlegges til det største stadium i Paris, Parc des Princes. Ved den avsluttende messe måtte 120 prester dele ut den hellige kommunion.

Frankrikes katolikker krever frihet for skolen.

Søndag den 7. mai demonstrerte 220 000 katolikker i Bretagne for frihet for den katolske skole i Frankrike. Erkebiskopen av Rennes, kardinal Roques, sendte i anledning demonstrasjonen ut en erklæring, hvor han understreker de prinsipielle krav til et fritt skolevesen. «Enhver far og mor må kunne gi deres barn den oppdragelse som de ønsker uten å bli økonomisk straffet av den grunn. Menn og kvinner som vier seg til lærergjerningen, bør ikke sultefores.»

Kardinalen reiste deretter krav om en skolelovgivning som ikke gir en del av befolkningen særrettigheter på den andre delens bekostning. Respekten for samvittighetsfriheten og landets interesser må være rettesmøren. Skal staten være herre over skolen, noe som ligger utenfor dens oppgave, bør den iallfall avholde seg fra totalitarisme og respektere foreldrenes vilje fremholder kardinalen til slutt.

Skattestreik for å få gjennomført en rettferdig skoleordning?

I tilknytning til ovenstående melding kan nevnes at liknende demonstrasjoner har funnet sted over nær sagt hele Frankrike. Det ser nå ut som om de franske katolikkers tålmodighet er slutt. De finner det helt meningsløst urettferdig at de foruten de milliarder francs de hvert år ofrer for å opprettholde sine egne skoler også i skatter skal være tvunget til å underholde statens skoler som deres barn ikke besøker og ikke nyter godt av. Biskopen av Lucon, mgr. *Cazaux*, har nylig offentlig erklært at han helt ut billiger planen om å gå til skattestreik for å få løst skolespørsmålet. Og erkebiskopen av Lille, kardinal *Lienart*, fremkom under en katolsk massedemonstrasjon i skolespørsmålet for ikke lenge siden med følgende erklæring: «Som voksne mennesker kjenner dere det ansvar dere har i denne kamp. Kirken ser gjerne at det vises respekt for loven, men den vet at det finnes urettferdige lover, og godkjenner at man motsetter seg dem.»

Erkebiskopen av Paris går inn for politisk amnesti.

I en skrivelse til de franske fengselsprester som nylig var samlet til kongress, peker erkebiskopen av Paris, mgr. *Feltin*, på nødvendigheten av det gis amnesti til politiske fanger som er dømt til kortere fengselsstraffer.

Rent bortsett fra at Frankrike ikke er tjent med at disse folk fortsatt holdes innesperret, skriver erkebiskopen, må det appelleres til den menneskelige medfølelse og til den kristne nestekjærlighet. «Jeg føler det som min plikt,» skriver erkebiskopen til slutt, «i anledning den kongress dere er samlet til, med alt mulig ettertrykk å gi uttrykk for ønske om at dette spørsmål endelig må finne en virkelig løsning, slik som det også har vært fremhevet av den franske statspresident.»

1. mai feiret med arbeider-messe i Notre Dame.

Erkebiskopen av Paris, mgr. *Feltin*, feirete messen på den tradisjonelle arbeidermesse i Notre Dame 1. mai. Blant de tilstedeværende så man en rekke delegasjoner fra forskjellige franske arbeiderorganisasjoner.

30 reisealtere ved fransk grensestasjon for pilegrimer underveis til Rom.

Den franske nasjonalkomité for Det Hellige År har latt reise 30 reisealtere på den fransk-italienske grensestasjon *Modane*, for å gi de mange prester som reiser til Rom som pilegrimer anledning til å lese messen under oppholdet ved grensen.

MRP tar definitivt avstand fra det kapitalistiske system og velger den revolusjonære kristne linje.

På MRP's partikongress i Nantes den 21. mai uttalte den franske utenriksminister *Schuman* følgende:

«Vi tror på muligheten av å to forskjellige systemer kan leve ved siden av hverandre; men om tilliten mellom dem skal kunne gjenopprettes, da må de metoder som den annen part praktiserer overfor Frankrike og andre land endres.»

Kongressen besluttet å gå inn for en «revolusjonær kristendom», krevde vidtgående sosiale reformer og tok definitivt avstand fra det kapitalistiske system.

HOLLAND

Verdenskongress for katolske akademikere og studenter.

I august holdes den første verdenskongress for katolske akademikere og studenter i Amsterdam. Kongressen arrangeres av Pax Romana og avsluttes med en felles valfart til Rom.

Hollands Katolske Folkeparti omfatter alle stender.

Formannen for Hollands Katolske Folkeparti, *Andriessen*, tilbakeviste på et partimote nylig den bebredelse som særlig i den siste tid har vært rettet mot partiet at det stadig mer utvikler seg til å bli et arbeiderparti, og at det forsømmer å ivareta andre samfunnsgruppers interesse. *Andriessen* til-

bakeviste dette med å vise til at av partiets parlamentsmedlemmer var bare tre arbeidere, mens 23 representerer andre samfunnsgrupper.

IRLAND

Paven regner med kommunismens fall i sin levetid, uttaler Irlands president etter besøk i Rom.

Etter sitt besøk i Rom er Irlands president *O'Kelly* blitt intervjuet av en representant for *British United Press* i Paris. Presidenten uttalte at Paven til ham hadde gitt uttrykk for den oppfatning at kommunismen ville falle i hans levetid. Paven ga uttrykk for levende tro på at Kirken trass i alle vansker i dag likevel vil seire til slutt.

JAPAN

Japansk søsterkongregasjon feirer 30 års jubileum.

Den japanske søsterkongregasjon «*Seishin-Aishi-Kai*» — «Døtrene av Det helligste hjerte» — kan i år se tilbake på 30 års virksomhet.

Kongregasjonen ble grunnlagt av *Maria Theresia Misono*, en tysk kvinne som var bosatt i Japan og som ble japansk statsborger. Den underholder forskjellige større skoler, flere sanatorier og et hjem for spebarn. *Maria Theresia Misono* er fremdeles generalpriorinne for kongregasjonen.

JUGOSLAVIA

Fortsatt brutal forfølgelse av Kirken.

Tidsskriftet «*Civiltà Cattolica*» som utgis av jesuittene i Rom, bringer i et av sine siste numre en oversikt over den religiøse stilling i Jugoslavia. Det framgår av denne oversikt at Tito fortsetter forfølgelsen av Den katolske kirke like systematisk og ubarmhjertig som hittil. Det heter at biskopene systematisk hindres i å komme i forbindelse med de troende og at prestene bare får holde gudstjenester etter å ha innhentet tillatelse hos de lokale kommunistiske myndigheter. Religionsundervisningen i skolene er på det nærmeste helt avskaffet. Det legges også store vanskeligheter i veien for undervisningen i kirkene. I fjor ble en rekke klostre, prestegårder og kirker beslaglagt og overført til profan virksomhet.

Mange ordensprester og hundrevis av ordenssøstre er drevet ut av sine hjem, skoler og sykehus, mange prester er arrestert og dømt til mangeårige fengselsstraffer. De arresterte settes for langvarige forhør, mishandling og pinsler for å tvinges til å tilstå forbrytelser de ikke har begått. Religionen angripes og hånes på møter som kommunistene arrangerer.

I «folke»republikken Slovenia kreves det regjeringstillatelse for å virke som prest. Regjeringen har forlangt at alle utnevnelser og fonflytninger av prester må godkjennes av den. Heller ikke får noen prest lese messen, preke, høre skriftemål eller besøke noen annen menighet uten særlig tillatelse.

POLEN

Kirkens avtale med staten.

Ifølge meldinger i *New York Times* fra avisens korrespondent i Varsjava har det polske hierarki offentliggjort en erklæring, undertegnet av alle biskopene, hvor det for første gang bekreftes at de tre biskoper som den 14. april undertegnet en avtale med Den polske stat, gjorde dette med hierarkiets samtykke. Det heter i erklæringen «at selv om det ikke ble oppnådd enighet om alt, var det fordi det dreide seg om en erklæring og ikke om et konkordat og at mange av de ting man var uenig om hører inn under Den Hellige Stols jurisdiksjon». Det gis ingen hentydning til hvilke punkter man er uenig om.

Ifølge korrespondentens melding bekreftes det i erklæringen at det finnes to avsnitt i avtalen som ennå ikke er offentliggjort. Dette har forårsaket mange gjetninger. En av disse sier at det i et av avsnittene inngår avtale om nedleggelsen av bispesetene i Vilna og Lvov, som nå tilhører Sovjet-Unionen, men som var polske til Jalta-overenskomsten. En annen gjetning går ut på at det foreligger avtale om forflytning av enkelte biskoper som i den senere tid har vært særlig sterkt angrepet av den regjerings-dirigerte presse.

Departementet for kirkelige anliggender som er opprettet etter mønster av noe lignende i Praha, har fått en *Antoni Bida* til sjef, et fullstendig ukjent navn.

SVEITS

Merkelig lov forbyr jesuitt å tale i kirkene.

Den kjente italienske jesuittpater *Lombardi*, som er kjent og skattet verden over for det «Kjærlighetens korstog» han som en av tidens største religiøse forkynnere har proklamert og gått inn for, har under sitt opphold i Sveits måttet tale i vanlige forsamlingslokaler, da en jesuitt ifølge sveitsisk lovgivning ikke får tale i kirkene, altså heller ikke i katolske kirker!

TSJEKKOSLOVAKIA

Tsjekkoslovakia trekker sin diplomatiske representasjon ved Vatikanet tilbake.

Den tsjekkoslovakiske regjering har nå trukket sin diplomatiske representasjon ved Vatikanet tilbake. Den tsjekkoslovakiske chargé d'affaires, dr. *Ilya Rath*, og legasjonens kansler, *Josef Mimarik*, har helt ubemerket forlatt Rom og Den Hellige Stol. Vatikanet har ikke fått noen offisiell meddelelse om at legasjonen er stengt.

«Quotidiano» skriver i sakens anledning at fremgangs måten er karakteristisk for den måte kommunistregjeringen i Praha opptrer på overfor Kirken.

Plyndringen av klostrene.

Det offisielle telegrambyrået til kommunistregjeringen i Praha har kunngjort en melding som sier at de religiøse ordner er blitt ført sammen i et par klostre og at de øvrige klostre vil bli brukt til «sosiale» formål. Begrunnelsen for dette skritt fra kommunistregjeringens side er at ordensfolkene angivelig skal ha vært redskaper for «folke»-republikkens fiender, skjult agenter og våpen osv. — de vanlige påskudd.

Det faktiske forhold er at klostrenes abbeder og priorer er tvangsforflyttet til konsentrasjons-kloster ved Pezinok i nærheten av Bratislava og at patrene og brødrene er internert ved Jasov, som ligger i nærheten av Kosice. Begge disse konsentrasjonsklostre er omgitt av tredobbelte politisperringer.

Biskopene forbudt å lese messen i sine katedraler.

Vatikanets kringkasting meddeler at kommunistregjeringen i Praha har forbudt biskopene i Tsjekkoslovakia å lese messen i sine katedraler og å holde prekener offentlig. For fremtiden får de bare lov til å lese messen i sine private kapeller.

TYSKLAND

De tyske krigsfangers skjebne i Sovjet-Unionen.

Søndag den 7. mai uttalte biskopen av Berlin, kardinal *von Preysing*, at meldingen fra Moskva om at det i Sovjet-Unionen nå ikke finnes flere tyske krigsfanger å repatriere, kom på ham og det tyske folk som et fryktelig sjokk. Kardinalen uttalte videre:

«I rettferdighetens, menneskelighetens og kjærlighetens navn appellerer jeg inntrengende til alle førende nasjoner om å gjøre alt som står i deres makt for at det kan bli kastet lys inn i dette mørke, slik at alle som holdes ulovlig tilbake i Russland kan bli satt i frihet.

Den redselsfulle kjensgjerning at Tyskland i løpet av det første krigsåret mot Russland lot hele armeer av russiske fanger dø, gir ikke andre rett til å begå liknende forbrytelser. Protestropene fra det tyske folk må finne gjenklang blant alle siviliserte folk som ikke er under sovjet-russisk tvangsstyre. Den siviliserte verden har plikt til å forlange å få vite hva som er skjedd med alle som ennå savnes.»

Johan Sebastian Bach den første «folkedemokratiske» musiker!

På en Bach-fest som den kommunistiske organisasjon «Freie Deutsche Jugend» for ikke lenge siden holdt i Eisenach uttalte *Otto Grotewohl*, «ministerpresident» i Øst-sonen bl. a. følgende:

«Bach sprenget musikkens «kirkelige lenker» og innførte istedenfor døde formler menneskelig opplevelse og følelse i musikken. Bach som sluttet seg til den borgerlige, humanistiske opposisjon verdsliggjorde koralene og kirkesangene og ga frembringelsen av musikken en høyere form ...»

Det påstås til og med at han var helt edru, da han holdt denne talen.

Medlemstallet i Vest-Tyskland kommunistiske parti redusert fra 185 000 til 30 000.

Tallet på medlemmene i Vest-Tysklands kommunistiske parti er på kort tid gått tilbake fra 185 000 til 30 000, heter det i en melding i «Katholischer Beobachter».

En av partiets representanter i Forbundsdagen, Kurt Müller, som for ikke lenge siden gjennomførte utrenskningsaksjonen i det vest-tyske kommunistparti, men som senere måtte nedlegge sitt mandat i Forbundsdagen, ble for ikke lenge siden meldt savnet. Nå meldes det at han er blitt arrestert i Berlins Øst-sektor.

UNGARN

Kardinal Mindszenty skal være kommet til krefter.

En ungarsk, katolsk prest som for tiden oppholder seg i Wien, forteller at kardinal Mindszenty fremdeles befinner seg i Ungarn. Han sitter fengslet i nærheten av Budapest. Presten forteller videre at kardinalens mor nylig fikk besøk ham i fengslet som ligger på Donaus østlige bredd. Hun hadde funnet kardinalen i en meget bedre fysisk tilstand enn siste gang hun besøkte ham. Presten dementerer ryktene om at kardinalen skal deporteres til Sovjet-Russland.

Presidenten for Den katolske aksjon i Ungarn til De for-ente stater.

Mgr. Sigismund *Mihalovics*, tidligere president for Den katolske aksjon i Ungarn som flyktet ut av landet kort tid før kardinal Mindszenty ble arrestert, forlot Neapel lørdag den 13. mai for å reise til Chicago hvor særlige oppdrag venter ham.

Mgr. Mihalovics er dømt til 10 års fengsel av en «folke»-domstol i Ungarn.

Under sitt opphold i Rom skrev han historien om kirkeforfølgelsen i Ungarn i vår tid.

Bibliotekene i Ungarn renses nå for religiøs litteratur.

Det kommunistiske styre i Ungarn har i lengere tid latt bibliotekene undergå en «renselsesprosess». Etter at de nå er tømt for klassisk litteratur, er turen kommet til den religiøse. Med særlig raseri har de ungarske kommunister vendt seg mot den store ungarske dikter *Tilhamer Toth* hvis verker er oversatt til 52 fremmede språk, fordi han i sin diktning så sterkt søker å bygge opp en sunn moral hos ungdommen. Dette tales selvsagt ikke. Derfor har den anti-religiøse propaganda særlig rettet seg mot verkene til denne dikter.

ØSTERRIKE

Kardinal Innitzer setter kommunistenes fredstov på plass.

Erkebiskopen av Wien, kardinal *Innitzer*, har i en erklæring han nylig sendte ut advart alle katolikker mot å undertegne kommunistiske «fredsopprop». I stedet for å undertegne slike opprop bør katolikkene holde seg til den gamle, prøvede vei: å be og arbeide for fred og internasjonal forståelse.

Litteratur inngått til redaksjonen:

Aschehoug: Gerhard Fischer: Oslo under Eika-berg. 151 s.

Sigrid Undsets middelalderromaner.

Kristin Lavransdatter: Kransen.

Husfrue I—II.

Korset I.

Birger Godal: Hvorfor Kirke? 183 s.

Arne Gimnes Forlag: Bela Fabian: Kardinal Mindszenty. Beretningen om en av vår tids martyrer 176 s.

Arne Frost-Hansens Forlag, K.havn: Otto Hansen: Eneboerens vandring. Digte 32 s.

Eget Forlag: Essi Jerlov: De 7 sakramenten. 65 s. Bromma, 1950.

Katolsk lærer

ønsker hybel (eller hybelleilighet) hos trosfeller i Oslo fra medio august.

Bill. mrk. «konvertitt».

Alle opplysninger om
PILEGRIMSFERDENE 1950

og all bistand ved reiser i
Norge og til utlandet.
Hotellreservasjoner.
Billetter etc.
fåes ved henvendelse til

METRO TRAFIKKAKSJESSELKAP

Karl Johans gate 31
(Inngang Arbeidergaten)
Oslo
Tlf. 33 32 43 - 33 32 52

TØNSBERG

MAGNUS LARSEN

Etablert 1890
Manufaktur - Utstyr
Tønsberg

TØNSBERG GLASSMAGASIN

Glass - Porselen - Stentøy
Tlf 12 67 - Torvgaten
Tønsberg

H-O

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**

St. Sunniva skole

EKSAMENSFEST

for 1., 2. og 3.-klassene fredag 16. juni kl. 10,
for 4., 5., 6. og 7.-klassene lørdag 17. juni kl. 10.
Foreldre og andre interesserte er hjertelig velkommen.

St. Gudmunds legat

*Til opphold ved katolske skoler for barn fra ubemidlede
katolske hjem i Norge.*

Søknader (med anbefaling fra vedkommendes sokneprest) bes sendt
snarest til Prioeren for Dominikanerne, Neberggaten 15, Oslo.

Bryggerimester Høflmayrs og hustrus legat

til beste for ubemidlet katolsk *mannlig* ungdoms oppdragelse og under-
visning. Søknad om å komme i betraktning ved utdeling (eller fornyelse
av tidligere utdeling) av legatets midler, må sendes soknepresten ved
St. Hallvards menighet, Urtegt. 29 II, Oslo, innen 15. juli d. å. og må være
anbefalt av den stedlige sokneprest.

Friplass på St. Sunniva skole

Søknad om å komme i betraktning ved utdeling (eller fornyelse av tid-
ligere utdeling) av bryggerimester Alois Høflmayrs og hustrus legat for
friplass på ovennevnte skole for skoleåret 1950—51, må sendes sokne-
presten ved St. Hallvard, Urtegt. 29 II, Oslo, innen 15. juli d. å. og må
være anbefalt av den stedlige sokneprest. *Legatstyret.*

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

«KLAR»
Fåes i banker over hele landet